

## БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

## Әлемдік мұнай бағасының ел экономикасына әсері

ЖАРИЯЛАНДЫ  
06.12.2024СІЛТЕМЕ  
https://bilimger.kz/171324/

Орындаған: Мұрат Аяулым

Әлемдік мұнай бағасының ел экономикасына әсері

Мұнай бағасы әлемдік экономикада маңызды рөл атқарады, әсіресе мұнай экспорттайтын елдер үшін. Қазақстан сияқты мұнайға тәуелді мемлекеттер үшін әлемдік мұнай бағасының өзгеруі экономикаға айтарлықтай әсер етеді. Мұнай бағасының көтерілуі немесе төмендеуі ұлттық экономикада түрлі салаларға, әсіресе бюджетке, валюта курсына, инфляцияға және инвестициялық ахуалға тікелей ықпал етеді.

Мұнай бағасының экономикаға әсер ету механизмдері

## 1. Мемлекеттік бюджетке әсері

Қазақстанның мемлекеттік бюджеті мұнай экспортына байланысты болғандықтан, әлемдік мұнай бағасының өзгеруі өте маңызды. Мұнай бағасы жоғары болған кезде экспорттан түсетін кірістер көбейіп, әлеуметтік бағдарламалар мен мемлекеттік шығындарды қаржыландыру оңайлайды. Бағаның төмендеуі жағдайында бюджет тапшылығы пайда болып, әлеуметтік салалар мен инфрақұрылымдық жобаларға бөлінетін қаржы көлемі азаяды.

## 2. Ұлттық валюта және инфляция

Мұнай бағасының төмендеуі ұлттық валютаға, атап айтқанда теңгеге теріс әсер етуі мүмкін. Экспорттық кірістердің азаюы шетел валютасына сұранысты арттырады, бұл теңгенің құнсыздануына әкеледі. Валютаның әлсіреуі инфляцияны қоздырып, халықтың тұрмыс деңгейіне әсер етуі мүмкін. Ал мұнай бағасының өсуі ұлттық валютаға қолдау көрсетіп, инфляциялық қысымды азайтуы ықтимал.

## 3. Сыртқы сауда балансы

Мұнай бағасының өзгеруі елдің сыртқы сауда балансына да әсер етеді. Мұнай — Қазақстанның негізгі экспорттық өнімі. Мұнай бағасы жоғары болған кезде экспорттық

кірістер өседі, бұл елдің сыртқы сауда балансын оңтайландырады. Ал баға төмендеген жағдайда экспорттың көлемі азайып, сауда балансының теріс жағдайына әкелуі мүмкін.

#### 4. Инвестициялық климат

Мұнай бағасының тұрақсыздығы шетелдік инвестициялар ағынын шектейді. Баға төмендеген жағдайда, инвесторлар елдің экономикалық жағдайына алаңдап, жаңа жобаларға салымдарын қысқартуы мүмкін. Мұнай мен энергетика саласына инвестициялар төмендеп, бұл өз кезегінде ел экономикасының өсуіне кедергі жасайды.

#### Оң және теріс әсерлер

##### -Оң әсерлері

Мұнай бағасының жоғары болуы экономикалық тұрақтылықты қамтамасыз етіп, инвестициялар мен жұмыспен қамтуды арттыруға мүмкіндік береді. Бұл бюджеттің нығаюына, инфрақұрылымдық жобаларды қаржыландыруға және әлеуметтік бағдарламаларды дамытуға оң ықпал етеді.

##### -Теріс әсерлері

Мұнай бағасының төмендеуі экономикалық дағдарысқа, бюджет тапшылығына және валюта құнсыздануына әкелуі мүмкін. Бұл халықтың тұрмыс жағдайын қиындатып, инфляцияның өсуіне ықпал етуі мүмкін.

#### Қорытынды

Әлемдік мұнай бағасының өзгеруі Қазақстан сияқты мұнай экспорттаушы елдер үшін маңызды экономикалық индикатор болып табылады. Мұнай бағасының жоғарылауы елдің экономикалық жағдайын жақсартып, бюджетке қосымша қаржы әкеледі. Ал баға төмендеген жағдайда, экономикалық қиындықтар мен қаржы тапшылығы туындауы мүмкін. Қазақстан үшін мұнай бағасының тұрақтылығы мен болжамдылығы экономиканың дамуына, ұлттық валютаның тұрақтылығына және әлеуметтік жағдайдың жақсаруына әсер етеді.

**КМ АА** Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.